

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kṛṣṇayajurvēdīya taittirīya brāhmaṇē
॥ tr̥tīyāṣṭakē aṣṭamaḥ praśnaḥ ॥
(aśvamēdham - 1)

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ tr̥t̥iyāṣṭakē aṣṭamaḥ praśnaḥ ॥
(aśvamēdham - 1)

hariḥ o(4)m |

sāṅgrahāṇyēṣṭyā yajatē |

imāṃ janatāg saṅgr̥hṇānīti |

dvādaśāratnī raśanā bhāvati |

dvādaśa māsāḥ saṃvathsaraḥ |

saṃvathsaramēvāvārundhē |

mauñjī bhāvati |

ūrgvai muñjāḥ |

ūrjāmēvāvārundhē |

ciṭrā nakṣātraṃ bhavati |

ciṭraṃ vā ētat karma ॥ 1 ॥

yadaśvamēdhaḥ samṛddhyai |

puṇyānāma dēvayajānamadhyavāsyati |

puṇyāmēva tēnā kīrtimābhijāyati |

apādātīnṛtvijaḥ samāvahāntyā sūbrahmaṇyāyāḥ |

suvargasyā lōkasya samāṣṭyai |

Please let us know of any errors in this text.

kēśaśmaśru vāpatē |
naḥhāni nikṛntatē |
datō dhāvatē |
snāti |
ahataṃ vāsaḥ paridhattē |
pāpmanō'pahatyai |
vācaṃ yatvōpavasati |
suvarḡasyā lōkasya guptyai |
rātriṃ jāgarayānta āsatē |
suvarḡasyā lōkasya samāṣṭyai || 2 ||

karma dhattē pañca ca || 1 ||

catuṣṭayya āpō bhavanti |
catuśśaphō vā aśvaḥ prājāpatyaḥ samṛddhyai |
tā digbhyaḥ samābhṛtā bhavanti |
dikṣu vā āpaḥ |
annaṃ vā āpaḥ |
adbhyō vā annaṃ jāyatē |
yadēvadbhyō'annaṃ jāyatē |
tadavarundhē |

tāsuḥ brahmaudanaṃ pācati |

rētaḥ ēva taddadhāti || 3 ||

catuśśarāvō bhavati |

dikṣvēva pratitiṣṭhati |

ubhayatō rukmau bhāvataḥ |

ubhayataḥ ēvāsmīnrucāṃ dadhāti |

uddhārti śṛtatvāyā |

sarpiṣvānbhavati mēdhyatvāyā |

catvāra āṛṣēyāḥ prāśnānti |

diśāmēva jyōtiṣi juhōti |

catvāri hiraṇyāni dadāti |

diśāmēva jyōtīgṣyavarundhē || 4 ||

yadājyāmucchiṣyātē |

tasminraśanāṃ nyūnatti |

prajāpātīrvā ōdanaḥ |

rētaḥ ājyām |

yadājyē raśanāṃ nyūnatti |

prajāpātīmēva rētāsā samārdhayati |

darbhāmayī raśanā bhāvati |

bahu vā ēṣa kūcarō'mēdhyamupāgacchati |

yadaśvaḥ |

paṅvitraṃ vai daṅrbhāḥ || 5 ||

yaddaṅrbhamaṅyī raśanaḥ bhavāti |

paṅnātyēvainaṃ |

paṅtamēnaṃ mēdhyamaḥlabhatē |

aśvaśya vā ālabdhasya mahimōdākrāmat |

sa mahartvijāḥ praśiśat |

tanmahartvijāṃ mahartviktvam |

yanmahartvijāḥ praśnanti |

mahimānamēvāsmintaddadhāti |

aśvaśya vā ālabdhasya rēta udākrāmat |

tathasuvarṇaḡ hirāṅyamabhavat |

yathasuvarṇaḡ hirāṅyaṃ dadāti |

rēta ēva taddadhāti |

ōdanē dadāti |

rētō vā ōdanaḥ |

rētō hirāṅyam |

rētaśaivāsmīnrētō dadhāti || 6 ||

dadhāti ruṅdhē daṅrbhā abhavaṅthṣaṭṣa || 2 ||

yō vai brahmaṇē dēvēbhyaḥ

prajāpātayē'pratiprōcyāśvaṃ mēdhyāṃ badhnāti |

ā dēvatābhyō vṛścyatē |

pāpiyānbhavati |

yaḥ pratiprōcyā |

na dēvatābhya āvṛścyatē |

vasiyānbhavati |

yadāha |

brahmaṇnaśvaṃ mēdhyāṃ bhanthsyāmi dēvēbhyaḥ

prajāpātayē tēnā rādhyāsamiti |

brahma vai brahmā |

brahmaṇa ēva dēvēbhyaḥ prajāpātayē pratiprōcyāśvaṃ

mēdhyāṃ badhnāti || 7 ||

na dēvatābhya āvṛścyatē |

vasiyānbhavati |

dēvasyā tvā savituḥ prāsava iti raśanāmādattē

prasūtyai |

aśvinōrbāhubhyāmityāha |

aśvinau hi dēvānāmadhvaryū āstām |

pūṣṇō hastābhyāmityāha yatyai |

vyṛddhaṃ vā ētadyajñasya' |
yada'yajuṣkēṇa kriyatē'' |
imāmagr̥bhṇanraśanāmṛtasyētyadhivadaṭi yajuṣkr̥tyai |
yajñasya samṛddhyai || 8 ||

tadāhuḥ |
dvādaśāratnī raśanā kartavyā(3) trayōdaśāratnī(3)riti |
ṛṣabhō vā ēṣa ṛtūnām |
yathsamvathsarah |
tasya' trayōdaśō māsō viṣṭapām |
ṛṣabha ēṣa yajñānām'' |
yadaśvamēdhah |
yathā vā ṛṣabhasya' viṣṭapām |
ēvamētasya' viṣṭapām |
trayōdaśamaratniḡ raśanāyāmupādadhāti || 9 ||

yathar̥ṣabhasya' viṣṭapaḡ saggskarōti |
tādr̥gēva tat |
pūrva āyūṣi vidathēṣu kavyētyāha |
āyūrēvāsmindadhāti |
tayā dēvāḥ suṭamābābhūvurityāha |
bhūtimēvōpāvartatē |

ṛtasya sāmānthsaramārapantītyāha |
saṭyaṃ vā ṛtam |
saṭyēnaiṭvainaṃṛtēnārābhatē |
abhidhā aṣītyāha || 10 ||

tasmādaśvamēdhayājī sarvāṇi bhūtānyābhibhāvati |
bhuvānamasītyāha |
bhūmānāmēvōpaiti |
yaṅtā'sītyāha |
yaṅtārāmēṭvainaṃ karōti |
dhartā'sītyāha |
dhartārāmēṭvainaṃ karōti |
sō'gniṃ vaiśvānarāmityāha |
agnāvēṭvainaṃ vaiśvānarē juhōti |
saprāthasāmityāha || 11 ||

prajayaivainaṃ paṣubhiḥ prathayati |
svāhākṛta ityāha |
hōmā ēvāsyaiṣaḥ |
pṛthivyāmityāha |
aśyāmēṭvainaṃ pratiṣṭhāpayati |
yaṅtā rāḍyaṅtā'si yamānō dhartā'si dharuṇa ityāha |

rūpamēvāsyaitanmahimānaṃ vyācaṣṭē |
kr̥ṣyai tvā kṣēmāya tvā rayyai tvā pōṣāya tvētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
svagā tvā dēvēbhya ityāha |
dēvēbhya ēvainagg̃ svagā karōti |
svāhā tvā prajāpātaya ityāha |
prajāpatyō vā aśvāḥ |
yasyā ēva dēvatāyā ālabhyatē |
tayai vainaḡ samārdhayati || 12 ||

badhnāti samṛddhyā upādādhātyasītyāha
saprāthasamityāha dēvēbhya ityāha pañca ca || 3 ||

yaḥ piturānujāyāḥ putraḥ |
sa purastānnayati |
yō māturanujāyāḥ putraḥ |
sa paścānnayati |
viṣvañcamēvāsmātpāpmānaṃ vivṛhataḥ |
yō arvantaṃ jighāṣati tamābhyāmīti varuṇa iti
śvānaṃ caturakṣaṃ prasaūti |
parō martāḥ paraḥ śvēti śunaścaturakṣasya prahānti |
śvēva vai pāpmā bhrātṛvyaḥ |

pāpmanāmēvāsyā bhrātr̥vyag̃ hanti |

saidhraḥkaṃ musālam̃ bhavati || 13 ||

karmā karmaivāsmāi sādhayati |

paug̃scalēyō hanti |

pugg̃scalvām̃ vai dēvāḥ śucaṃ nyādadhuḥ |

śucaivāsyā śucaḡ hanti |

pāpmā vā ētam̃iḥsat̃ityāhuḥ |

yō'śvamēdhēnā yajāta iti |

āsvāsyādhaspaḍamupāsyati |

vajrī vā āsvāḥ prājāpatyaḥ |

vajrēṇaiva pāpmanāṃ bhrātr̥vyamavākrāmati |

dakṣiṇā'pāplāvayati || 14 ||

pāpmanāmēvāsmācchamālamapā plāvayati |

aiṣika udūhō bhavati |

āyurvā iṣikāḥ |

āyurēvāsmindadhati |

amṛtaṃ vā iṣikāḥ |

amṛtamēvāsmindadhati |

vētaśāśākhōpasambāddhā bhavati |

aphsuyōnirvā āsvāḥ |

aḥsujō vētasah |
svādēvainaṃ yōnēnirmimītē |
purastātpratyāñcāmabhyudūhati |
purastādēvāsmīnpratīcyamṛtāṃ dadhāti |
aḥam ca tvaṃ ca vṛtrahanniti brahmā yajāmānasya
hastāṃ grhṇāti |
brahmaḥṣatrē ēva sandādhati |
abhi kratvēndra bhūradhajmannityādhvaryuryajāmānaṃ
vācayatyabhijityai || 15 ||

bhavati plāvayati mimītē pañca ca || 4 ||

catvāraḥ ṛtvijaḥ samukṣanti |
ābhya ēvainaṃ catasṛbhyō digbhyō' bhi samīrayanti |
śatēnā rājaputraiḥ sahādhvaryuḥ |
purastātpratyāñktiṣṭhanprōkṣati |
anēnāśvēnā mēdhyēnēṣṭvā |
ayaḡ rājā vṛtraṃ vadhyāditi |
rājyaṃ vā adhvaryuḥ |
kṣatraḡ rājaputraḥ |
rājyēnaivāsmīnkṣatraṃ dadhāti |
śatēnā rājabhirugraiḥ saha brahmā || 16 ||

daḁṣiṇata udaṅktiṣṭhaṅprōkṣati |
anēnāśvēna mēdhyēnēṣṭvā |
ayaḡ rājā'pratidhṛṣyō'stṛiti |
balam vai brahmā |
balamarājōgraḥ |
balēnaiṽasminbalam dadhāti |
śatēnā sūtagrāmaṅibhiḥ saha hōtā |
paścātprāṅktiṣṭhaṅprōkṣati |
anēnāśvēna mēdhyēnēṣṭvā |
ayaḡ rājā'syai viśaḥ || 17 ||

bahugvai bahvaśvāyai bahvajāvīkāyai |
bahuvrīhiyāvāyai bahumāṣaṭilāyai |
bahuhiraṅyāyai bahuhastikāyai |
bahudāsapūruṣāyai rayimatyai puṣṭimatyai |
bahurāyaspōṣāyai rājā'stṛiti |
bhūmā vai hōtā |
bhūmā sūtagrāmaṅyaḥ |
bhūmnaivāsmīnbhūmānaṁ dadhāti |
śatēnā kṣattasaṅgrahīṭrbhiḥ sahōdgātā |
uttaratō daḁṣiṇā tiṣṭhaṅprōkṣati || 18 ||

anēnāśvēna mēdhyēnēṣṭvā |
ayaḡ rājā sarvamāyurētviti |
āyurvā udgātā |
āyuh kṣattasaṅgrahītārah |
āyūṣaivāsminnāyūrdadhāti |
śataḡ śataṃ bhavanti |
śatāyuh puruṣaḥ śatēndriyah |
āyūṣyēvēndriyē pratitiṣṭhati |
catuśśatā bhavanti |
catāsrō diśaḥ |
dikṣvēva pratitiṣṭhati || 19 ||

brahmā viśa ukṣati diśa ēkaṃ ca || 5 ||

yathā vai haṣiṣō ḡṛhīasya skandāti |
ēvaṃ vā ētadaśvāsya skandati |
yanniktamanālabdhamuthsṛjanti |
yathstōkyā anvāha |
sarvahutamēvainam karōtyaskandāya |
askannaḡ hi tat |
yaddhūasya skandāti |
sahasraṃmanvāha |

saḥasrāsammitaḥ suvarḡō lōkaḥ |
suvarḡasyā lōkasyābhijityai || 20 ||

yatparimitā anubrūyāt |
parimitāmarundhīta |
aparimitā anvāha |
aparimitaḥ suvarḡō lōkaḥ |
suvarḡasyā lōkasya samāṣṭyai |
stōkyā juhōti |
yā ēva varṣyā āpaḥ |
tā avarundhē |
asyāṃ juhōti |
iyam vā agnirvaiśvānaraḥ || 21 ||

asyāmēvaināḥ pratiṣṭhāpayati |
uvācā ha prajāpatiḥ |
stōkyāsu vā ahamāśvamēdhaḡ saggsthāpayāmi |
tēna tataḥ saggsthitēna carāmīti |
agnayē svāhētyāha |
agnayā ēvainam juhōti |
sōmāya svāhētyāha |
sōmāyaivainam juhōti |

saṁvitrē svāhētyāha |
saṁvitra ēvainaṁ juhōti || 22 ||

sarāsvatyai svāhētyāha |
sarāsvatyā ēvainaṁ juhōti |
pūṣṇē svāhētyāha |
pūṣṇa ēvainaṁ juhōti |
br̥haspatāyē svāhētyāha |
br̥haspatāya ēvainaṁ juhōti |
apāṁ mōdāya svāhētyāha |
adbhya ēvainaṁ juhōti |
vāyavē svāhētyāha |
vāyava ēvainaṁ juhōti || 23 ||

mitrāya svāhētyāha |
mitrāyaivainaṁ juhōti |
varuṇāya svāhētyāha |
varuṇāyaivainaṁ juhōti ||
ētābhya ēvainaṁ dēvatābhyō juhōti |
daśadaśa sampādāṁ juhōti |
daśākṣarā virāṭ |
annaṁ virāṭ |

virājāivānnādyamavarundhē |
pra vā ēṣō'smallōkāccyavatē |
yaḥ parācīrāhūtīrjuhōti |
punaḥpunarabhyāvartam juhōti |
asminnēva lōkē pratitiṣṭhati |
ētāg ha vāva sō'svamēdhasya saggsthitimuvācāskāndāya |
askannaḡ hi tat |
yadyajñasya saggsthitasya skandati || 24 ||

abhijityai vaiśvānaraḥ sāvitra ēvainam juhōti
vāyava ēvainam juhōti cyavatē ṣaṭcā || 6 ||

prajāpatayē tvā juṣṭam prōkṣāmīti
purastātpratyañktiṣṭhanprōkṣāti |
prajāpatirvai dēvānāmannādō vīryāvāṇ |
annādyamēvāsminvīryam dadhāti |
tasmādaśvaḥ paśūnāmannādō vīryāvattamaḥ ||
indrāgnibhyām tvēti dakṣiṇataḥ |
indrāgnī vai dēvānāmōjiṣṭhau baliṣṭhau |
ōjā ēvāsmīnbalam dadhāti |
tasmādaśvaḥ paśūnāmōjiṣṭhō baliṣṭhaḥ |
vāyavē tvēti paścāt |
vāyurvai dēvānāmāśuḥ sārasāritāmaḥ || 25 ||

jaṁvamēvāsmindadhāti |

tasmādaśvaḥ paśūnāmāsuḥ sārāsāritamaḥ |

viśvēbhyastvā dēvēbhya ityuttarataḥ |

viśvē vai dēvā dēvānām yaśasvitāmāḥ |

yaśā ēvāsmindadhāti |

tasmādaśvaḥ paśūnām yaśasvitāmāḥ |

dēvēbhyastvetyadhastāt |

dēvā vai dēvānāmapācitātamāḥ |

apācitimēvāsmindadhāti |

tasmādaśvaḥ paśūnāmapācitātamāḥ || 26 ||

sarvēbhyastvā dēvēbhya ityupariṣṭāt |

sarvē vai dēvāstviṣimantō harasvināḥ |

tviṣimēvāsmiṇ harō dadhāti |

tasmādaśvaḥ paśūnām tviṣimāṇ harasvitāmāḥ |

divē tvā'ntariṣāya tvā pṛthivyai tvētyāha |

ēbhya ēvainām lōkēbhyaḥ prōkṣāti |

satē tvā'satē tvā'dbhyastvausādhībhyastvā

viśvēbhyastvā bhūtēbhya ityāha |

tasmādaśvamēdhayājinaḡ sarvaṇi bhūtānyupājīvanti |

brahmayādinō vadanti |

yatprājāpatyō'śvaḥ |

atha kasmādēnamānyābhyō dēvatābhyō'pi prōkṣatīti |

aśvē vai sarvā dēvatā anvāyattāḥ |

taṃ yadviśvēbhyastvā bhūtēbhya iti prōkṣati |

dēvatā ēvāsmīnnavāyātayati |

tasmādaśvē sarvā dēvatā anvāyattāḥ || 27 ||

sārasāritamōpacitatamaḥ prājāpatyō'śvaḥ pañca ca || 7 ||

yathā vai haṁṣō gr̥hītasya skandati |

ēvaṃ vā ētadaśvāsya skandati |

yatprōkṣitamānālabdhamuthsṛjanti |

yadaśvacarītāni juhōti |

sarvahutamēvainaṃ karōtyaskandāya |

askannaḡ hi tat |

yaddhutasya skandati |

īnkārāya svāhēnkṛtāya svāhētyāha |

ētāni vā aśvacarītāni |

caritairēvainaḡ samārdhayati || 28 ||

tadāhuḥ |

anāhutayō vā aśvacarītāni |

naitā hōtavyā iti |

athō khalvāhuḥ |

hōtavyā ēva |

atra vāvaivaṃ vidvānāśvamēdhaḡ saggsthāpayati |

yadaśvacarītāni juhōti |

tasmāddhōtavyā iti |

bahirdhā vā ēnamētadāyatānāddadhāti |

bhrātr̥vyamasmai janayati || 29 ||

yasyānāyatānē'nyatrāgnērāhūtīrjuhōti |

sāvitrīyā iṣṭyāḥ purastāthsviṣṭakṛtāḥ |

āhavanīyē'śvacarītāni juhōti |

āyatāna ēvāsya hūtīrjuhōti |

nāsmāi bhrātr̥vyam janayati |

tadāhuḥ |

yajñamukhēyajñamukhē hōtavyāḥ |

yajñasya kṛptyai |

suvargasya lōkasyānukhyātyā iti |

athō khalvāhuḥ || 30 ||

yadyajñamukhē yajñamukhē juhuyāt |

paśubhiryajamānaṃ vyārdhayēt |

avā suvargāllōkātpādyēta |

pāpīyānth¹syāditi |
sa¹kr̥dēva hō¹tavyāḥ |
na yajāmānaṃ pa¹subhirvyārdhayati |
abhi su¹vargaṃ lōkaṃ jāyati |
na pāpīyānbhavati |
aṣṭācāt¹vāriḡśatamaśvarūpāṇi juhōti |
aṣṭācāt¹vāriḡśadakṣarā jagatī |
jāgatō¹śvaḥ prājāpatyaḥ samṛddhyai |
ēka¹matiriktaṃ juhōti |
tasmādēkaḥ prajāsvardhukaḥ || 31 ||

ardhaya¹ti janaya¹ti khalvāhurjagatī tr̥ṇi ca || 8 ||

vibhūrmātrā pra¹bhūḥ pitrētyāha |
iyam vai mātā |
asau pitā |
ābhyāmēvainaṃ paridadāti |
āsvō¹śi hayō¹sītyāha |
śāstyēvaina¹mētāt |
tasmācchiṣṭāḥ prajā jāyantē |
atyō¹sītyāha |

tasmādaśvaḥ sarvānpaśūnatyēti |

tasmādaśvaḥ sarvēṣāṃ paśūnāg śraiṣṭhyaṃ gacchati || 32 ||

pra yaśaḥ śraiṣṭhyāmāpnōti |

ya ēvaṃ vēdā |

narō'syarvā'si saptirasi vājyāsityāha |

rūpamēvāsyaitanmāhimānaṃ vyācaṣṭē |

yayurnāmā'sityāha |

ētadvā aśvasya priyaṃ nāmadhēyāṃ |

priyēṇaivaināṃ nāmadhēyēnābhivādati |

tasmādapyāmitrau saṅgatyā |

nāmnā cēddhvayētē |

mitramēva bhāvataḥ || 33 ||

ādityānāṃ patvānvihītyāha |

ādityānēvaināṃ gamayati |

agnayē svāhā svāhēndrāgnibhyāmiti pūrvahōmāñjuhōti |

pūrvā ēva dviṣantaṃ bhrātr̥vyamatikrāmati |

bhūrasi bhuvē tvā bhavyāya tvā bhaviṣyatē

tvētyuthsr̥jati sarvaṭvāyā |

dēvā āsāpālā ētaṃ dēvēbhyōśvaṃ mēdhāya prōkṣitaṃ

gōpāyatētyāha |

śaṭaṃ vai talpyā rājaputrā dēvā āśāpālāḥ |
tēbhyā ēvainaṃ paridadāti |
īśvarō vā aśvaḥ pramūktaḥ parāṃ parāvataṃ gantōḥ |
iha dhṛtiḥ svāhēha vidhṛtiḥ svāhēha rantiḥ svāhēha
ramātiḥ svāhēti catṛṣu pathsu juhōti || 34 ||

ētā vā aśvasya bandhānam |
tābhirēvainaṃ badhnāti |
tasmādaśvaḥ pramūktō bandhānamāgacchati |
tasmādaśvaḥ pramūktō bandhānam na jāhāti |
rāṣṭraṃ vā āśvamēdhaḥ |
rāṣṭrē khalu vā ētē vyāyācchantē |
yēśvaṃ mēdhyag rakṣanti |
tēṣāṃ ya uḍṛcaṃ gacchanti |
rāṣṭrādēva tē rāṣṭraṃ gacchanti |
atha ya uḍṛcaṃ na gacchanti || 35 ||

rāṣṭrādēva tē vyavācchidyantē |
parā vā ēṣa śicyatē |
yō'balōśvamēdhēna yajātē |
yadamitrā aśvaṃ vindēraṇḥ |
hanyētāsya yajñaḥ |

catuśsatā rakṣanti |
yajñsayāghātāya |
athānyamānīya prōkṣēyuḥ |
saiva tataḥ prayāścittiḥ || 36 ||

gacchati bhavataḥ pathsu juhōti na gacchanti navā ca || 9 ||

prajāpatirakāmayatāśvamēdhēnā yajēyēti |
sa tapō' tapyata |
tasyā tēpānasyā |
saptātmanō dēvatā udakrāmanṅ |
sā dikṣā'bhavat |
sa ētāni vaiśvadēvānyāpāsyat |
tānyājuhōt |
tairvai sa dikṣāmavārundha |
yadvaiśvadēvāni juhōti |
dikṣāmēva tairyajāmānō'vārundhē || 37 ||

sapta juhōti |
sapta hi tā dēvatā udakrāmanṅ |
anvaham juhōti |
anvahamēva dikṣāmavārundhē |
tr̥iṅi vaiśvadēvāni juhōti |

catvāryaūdgrahaṇāni |
sapta sampādyantē |
sapta vai śīrṣaṇyāḥ prāṇāḥ |
prāṇā dīkṣā |
prāṇairēva prāṇāndīkṣāmavarundhē || 38 ||

ēkaviṅśatiṃ vaiśvadēvāni juhōti |
ēkaviṅśatirvai dēvalōkāḥ |
dvādaśa māsāḥ pañcartavaḥ |
traya imē lōkāḥ |
asāvāditya ēkaviṅśaḥ |
ēṣa suvargō lōkaḥ |
taddaivyam kṣātram |
sā śrīḥ |
tadbrādhnasya viṣṭapam |
tathsvārājyamucyatē || 39 ||

triṅśatāmaudgrahaṇāni juhōti |
triṅśadākṣarā virāṭ |
annam virāṭ |
virājaiṅvānnādyamavarundhē |
trēdhā vibhajya dēvatām juhōti |

tryāvṛtō vai dēvāḥ |
tryāvṛta imē lōkāḥ |
ēṣāṃ lōkānāmāptyai |
ēṣāṃ lōkānāṃ kl̥ptyai |
apa vā ētasmatprāṇāḥ krāmanti || 40 ||

yō dīkṣāmātirēcayāti |
saptāhaṃ pracāranti |
sapta vai śiṛṣaṇyāḥ prāṇāḥ |
prāṇā dīkṣā |
prāṇairēva prāṇāndīkṣāmavarundhē |
pūrṇāhuṭimuttamāṃ juhōti |
sarvaṃ vai pūrṇāhuṭiḥ |
sarvamēvāpnōti |
athō iyaṃ vai pūrṇāhuṭiḥ |
asyāmēva pratitiṣṭhati || 41 ||

rundhē prāṇāndīkṣāmavarundha ucyatē krāmanti tiṣṭhati || 10 ||

prajāpatiraśvamēdhamāsṛjata |
taḡ sṛṣṭaṃ na kiñcaṇōdayacchat |
taṃ vaiśvadēvānyēvodayacchanṇ |
yadvaiśvadēvāni juhōti |

yajñasyōdyatyai |

svāhā''dhimādhītāya svāhā'' |

svāhā''dhītaṃ manāsē svāhā'' |

svāhā manāḥ prajāpātayē svāhā'' |

kāya svāhā kasmai svāhā katamasmai svāhēti

prajāpatyē mukhyē bhavataḥ |

prajāpatimukhābhīrēvainaṃ dēvatābhīrudyaçchatē || 42 ||

adītyai svāhā'dītyai maḥyaī svāhā'dītyai

sumr̥ḍīkāyāi svāhētyāha |

īyaṃ vā adītiḥ |

asyā ēvainaṃ pratiṣṭhāyōdyacchatē |

sarāsvatyai svāhā sarāsvatyai bṛhatyaī svāhā

sarāsvatyai pāvākāyāi svāhētyāha |

vāgvai sarāsvatī |

vācaivainaṃmudyacchatē |

pūṣṇē svāhā pūṣṇē prāpathyāya svāhā pūṣṇē

naṇandhiṣāya svahētyāha |

paśavō vai pūṣā |

paśubhīrēvainaṃmudyacchatē |

tvaṣṭrē svāhā tvaṣṭrē turīpāya svāhā tvaṣṭrē

pururūpāya svāhētyāha |
tvaṣṭā vai paśūnāṃ mithunānāg̃ rūpakṛt |
rūpamēva paśuṣu dadhāti |
athō rūpairēvainaṃmudyācchatē |
viṣṇāvē svāhā viṣṇāvē nikhuryapāya svāhā viṣṇāvē
nibhūyapāya svāhētyāha |
yajñō vai viṣṇuḥ |
yajñāyaivainaṃmudyācchatē |
pūrṇāhuṭimūttamāṃ juhōti |
pratyuttabdhyai sayatvāya || 43 ||

yacchatē pururūpāya svāhētyāhāṣṭau ca || 11 ||

sāvitramaṣṭākāpālaṃ prātarnirvāpati |
aṣṭākṣarā gāyatrī |
gāyatraṃ prātassavaṇam |
prātassavaṇādēvainaṃ gāyatriyāśchandaśō'dhi nirmimītē |
athō prātassavaṇamēva tēnāpnōti |
gāyatrīm chandaḥ |
savitrē prasavitra ēkādaśakapālaṃ mādhyaṇḍinē |
ēkādaśākṣarā triṣṭup |
traīṣṭubhaṃ mādhyaṇḍinaḡ savānam |

mādhyāndinādēvainaḡ savānātr̥iṣṭubhaśchandaśō'dhi
nirmimītē || 44 ||

athō mādhyāndinamēva savānaṃ tēnāpnōti |
tr̥iṣṭubhaṃ chandaḥ |
savitra āsavitrē dvādaśakapālamaparāhṇē |
dvādaśākṣarā jagatī |
jāgātaṃ tr̥t̥iyasavaṇam |
tr̥t̥iyasavaṇādēvainaṃ jagatyāśchandaśō'dhi nirmimītē |
athō tr̥t̥iyasavaṇamēva tēnāpnōti |
jagatīm chandaḥ |
īśvarō vā aśvaḥ pramūktaḥ parāṃ parāvataṃ gantōḥ |
iha dhṛtiḥ svāhēha vidhṛtiḥ svāhēha rantīḥ
svāhēha ramātiḥ svāhēti catāsra āhūtīrjuhōti || 45 ||

catāsrō diśaḥ |
digbhirēvainaṃ pariḡrḥṇāti |
āśvatthō vrajō bhāvati |
prajāpātirdēvēbhyō nilāyata |
aśvō rūpaṃ kṛtvā |
sō'śvatthē saṃvathsaramātiṣṭhat |
tadaśvatthasyāśvatthatvam |

yadāśvat̥thō vrajō bhavati |

sva ēvainaṃ yōnau pratiṣṭhāpayati || 46 ||

triṣṭubhaśchandaśo'dhi nirmimītē juhōti nava ca || 12 ||

ā brahmaṇbrāhmaṇō brāhmavarcaśī jāyatāmityāha |

brāhmaṇa ēva brāhmavarcaśam dadhāti |

tasmātpurā brāhmaṇō brāhmavarcaśyājāyata |

ā'sminrāṣṭrē rājanya iṣavyaḥ sūrō mahārathō

jāyatāmityāha |

rājanya ēva śauryaṃ mahimānaṃ dadhāti |

tasmātpurā rājanya iṣavyaḥ sūrō mahārathō'jāyata |

dōgdhrī dhēnurityāha |

dhēnvāmēva payō dadhāti |

tasmātpurā dōgdhrī dhēnurājāyata |

vōdhā'naḍvānityāha || 47 ||

anaḍuhyēva vīryaṃ dadhāti |

tasmātpurā vōdhā'naḍvānājāyata |

āśuḥ sapturityāha |

aśva ēva javaṃ dadhāti |

tasmātpurā''śuraśvō'jāyata |

purāndhīryōṣetyāha |

yōṣityēva rūpaṃ dād̥hāti |

tasmāthstrī yuvatiḥ priyā bhāvukā |

jiṣṇū rāthēṣṭhā ityāha |

ā ha vai tatra jiṣṇū rāthēṣṭhā jāyatē || 48 ||

yatraitēna yajñēna yajantē |

sabhēyō yuvetyāha |

yō vai pūrvavayasī |

sa sabhēyō yuvā |

tasmādyuvā pumānpriyō bhāvukaḥ |

ā'sya yajāmānasya vīrō jāyatāmityāha |

ā ha vai tatra yajāmānasya vīrō jāyatē |

yatraitēna yajñēna yajantē |

nikāmē nikāmē naḥ parjanyaō varṣatvityāha |

nikāmē nikāmē ha vai tatra parjanyaō varṣati |

yatraitēna yajñēna yajantē |

phalinyō na ośadhayaḥ pacyantāmityāha |

phalinyō ha vai tatrauśadhayaḥ pacyantē |

yatraitēna yajñēna yajantē |

yōgākṣēmō naḥ kalpatāmityāha |

kalpatē ha vai tatra prajābhyō yōgākṣēmaḥ |
yatraitēna yajñēna yajantē || 49 ||

anaḍvānityāha jāyatē varṣati sapta ca || 13 ||

prajāpatirdēvēbhyō yajñānvyādiśat |
sa ātmannaśvamēdhamādhatta |
tam dēvā abruvanṇ |
ēṣa vāva yajñaḥ |
yadaśvamēdhaḥ |
apyēva nō'trāstviti |
tēbhyā ētānannahōmānprāyācchat |
tānājuhōt |
tairvai sa dēvānāprīṇāt |
yadannahōmāñjuhōti || 50 ||

dēvānēva tairyajāmānaḥ prīṇāti |
ājyēna juhōti |
agnērvā ētadrūpam |
yadājyām |
yadājyēna juhōti |
agnimēva tatprīṇāti |
madhūnā juhōti |

maḥaṭyai vā ētaddēvatāyai rūpam |
yanmadhu |
yanmadhunā juhōti || 51 ||

maḥaṭimēva taddēvatām priṇāti |
taṇḍulairjuhōti |
vasūnām vā ētadrūpam |
yattaṇḍulāḥ |
yattaṇḍulairjuhōti |
vasūnēva tatpriṇāti |
pṛthukairjuhōti |
ruḍrāṇām vā ētadrūpam |
yatpṛthukāḥ |
yatpṛthukairjuhōti || 52 ||

ruḍrānēva tatpriṇāti |
lājairjuhōti |
ādityānām vā ētadrūpam |
yallājāḥ |
yallājairjuhōti |
ādityānēva tatpriṇāti |
kaṛambaṛairjuhōti |

viśvēṣāṃ vā ētaddēvānāḡ rūpam |
yatkaṛambāḥ |
yatkaṛambairjuhōti || 53 ||

viśvānēva taddēvānprīṇāti |
dhānābhirjuhōti |
nakṣātrāṇāṃ vā ētadrūpam |
yaddhānāḥ |
yaddhānābhirjuhōti |
nakṣātrāṇyēva tatprīṇāti |
saktūbhirjuhōti |
prajāpatērvā ētadrūpam |
yathsaktāvaḥ |
yathsaktūbhirjuhōti || 54 ||

prajāpatimēva tatprīṇāti |
maśūsyaairjuhōti |
sarvāsāṃ vā ētaddēvatānāḡ rūpam |
yanmaśūsyaṇi |
yanmaśūsyaairjuhōti |
sarvā ēva taddēvatāḥ prīṇāti |
priyaṅgutaṇḍulairjuhōti |

priyāṅgā ha vai nāmaitē |
ētairvai dēvā aśvaśyāṅgāni samādadhuh |
yatpriyaṅgutaṇḍulairjuhōti |
aśvaśyaivāṅgāni sandādhāti |
daśānnāni juhōti |
daśākṣarā virāṭ |
virāṭkr̥thsnyānnādyasyāvāruddhyai || 55 ||

juhōti madhunā juhōti pṛthukairjuhōti karambaijuhōti
saktubhirjuhōti priyaṅgutaṇḍulairjuhōti catvāri ca || 14 ||

annaḥōmānājyēnāgnērmadhunā taṇḍulaiḥ pṛthukairlājaiḥ
karambairdhānābhiḥ saktubhirmaśūsyaḥ
priyaṅgutaṇḍulairdaśānnāni dvādaśa ||

prajāpātiraśvamēdhamāsr̥jata |
taḡ sṛṣṭaḡ rakṣāḡsyajighāḡsanṇ |
sa ētānprajāpātirnaktaḡ hōmānāpaśyat |
tānājuhōt |
tairvai sa yajñādrakṣāḡsyapāhanṇ |
yannaktaḡhōmāñjuhōti |
yajñādēva tairyajamānō rakṣāḡsyapāhanti |
ājyēna juhōti |

vajrō vā ājyām |

vajrēṇaiva yajñādrakṣāḡsyapāhanti || 56 ||

ājyāsyā pratipadaṃ karōti |

prāṇō vā ājyām |

mukhata ēvāsyā prāṇaṃ dādhati |

annahōmāñjuhōti |

śarīravadevāvarundhē |

vyatyāsāṃ juhōti |

ubhayasyāvārudhyai |

naktāṃ juhōti |

rakṣāsāmapāhatyai |

ājyēnāntatō juhōti || 57 ||

prāṇō vā ājyām |

ubhayata ēvāsyā prāṇaṃ dādhati |

purastāccōpariṣṭācca |

ēkasmai svāhētyāha |

asminnēva lōkē pratitiṣṭhati |

dvābhyāḡ svāhētyāha |

amuṣminnēva lōkē pratitiṣṭhati |

ubhayōrēva lōkayōḥ pratitiṣṭhati |

asmigg̃ścāmuṣmigg̃śca |
śatāya svāhētyāha |
śatāyurvai puruṣaḥ śatavīryaḥ |
āyūrēva vīryāmarundhē |
sahasrāya svāhētyāha |
āyurvai sahasrām |
āyūrēvāvarundhē |
sarvasmai svāhētyāha |
aparimitamēvāvarundhē || 58 ||

ēva yajñādrakṣāgsyapāhantyantatō juhōti
śatāya svāhētyāha sapta ca || 15 ||

prajāpatim vā ēṣa iphsatītyāhuḥ |
yō'svamēdhēna yajata iti |
athō āhuḥ |
sarvaṇi bhūtānīti |
ēkasmai svāhētyāha |
prajāpatīrvā ēkaḥ |
tamēvāpnōti |
ēkasmai svāhā dvābhyāg
svāhētyābhipūrvamāhutīrjuhōti |

abhipūrvamēva sūvargaṃ lōkamēti |
ēkōttaram juhōti || 59 ||

ēkaṇvadēva sūvargaṃ lōkamēti |
santātaṃ juhōti |
sūvargasyā lōkasya santātyai |
śatāya svāhētyāha |
śatāyurvai puruṣaḥ śatavīryaḥ |
āyūrēva vīryāmarundhē |
saḥasrāya svāhētyāha |
āyurvai saḥasrām |
āyūrēvāvarundhē |
ayutāya svāhā niyutāya svāhā prayutāya svāhētyāha || 60 ||

traya imē lōkāḥ |
imānēva lōkānavarundhē |
arbudāya svāhētyāha |
vāgvā arbudam |
vācamēvāvarundhē |
nyārbudāya svāhētyāha |
yō vai vācō bhūmā |
tanyārbudam |

vāca ēva bhūmānaṁavarundhē |

samudrāya svāhētyāha || 61 ||

samudramēvāpnōti |

madhyāya svāhētyāha |

madhyamēvāpnōti |

antāya svāhētyāha |

antamēvāpnōti |

parārdhāya svāhētyāha |

parārdhamēvāpnōti |

uṣasē svāhā vyuṣṭyai svāhētyāha |

rātrirvā uṣāḥ |

aharvyuṣṭiḥ |

ahōrātrē ēvāvarundhē |

athō ahōrātrayōrēva pratitiṣṭhati |

tā yadubhayīrdivā vā naktam vā juhuyāt |

ahōrātrē mōhayēt |

uṣasē svāhā vyuṣṭyai svāhōdēṣyātē svāhōdyātē

svāhētyanūditē juhōti |

uditāya svāhā suvargāya svāhā lōkāya

svāhētyuditē juhōti |

aḥōrātrayōravyātimōhāya || 62 ||

ēkōttaraṃ juhōti prayutāya svāhētyāha samudrāya
svāhētyāhāharvyuṣṭiḥ sapta ca || 16 ||

vibhūrmātrā praḥhūḥ pitrētyāśvanāmāni juhōti |
ubhayōrēvainaṃ lōkayōrnāmadhēyaṃ gamayati |
āyanāya svāhā prāyanāya svāhētyuddrāvāñjuhōti |
sarvāmēvainaṃmaskānaḡ suvaṅgaṃ lōkaṃ gāmayati |
agnayē svāhā sōmāya svāhēti pūrvahōmāñjuhōti |
pūrvā ēva dviṣantaṃ bhrātr̥vyamatikrāmati |
pṛthivyai svāhā'ntariksāya svāhētyāha |
yathā yajurēvaitat |
agnayē svāhā sōmāya svāhēti pūrvadīkṣā juhōti |
pūrvā ēva dviṣantaṃ bhrātr̥vyamatikrāmati || 63 ||

pṛthivyai svāhā'ntariksāya svāhētyēkaviḡśinim
dīkṣāṃ juhōti |
ēkaviḡsatirvai dēvalōkāḥ |
dvādaśa māsaḥ pañcartavaḥ |
traya imē lōkāḥ |
asāvāditya ēkaviḡśaḥ |

svāhētyaśvarūpāṇi juhōti |
rūpairēvainaḡ samārdhayati |
ōṣādhībhyaḥ svāhā mūlēbhyaḥ
svāhētyōṣadhihōmāñjuhōti |
dvayyō vā oṣādhayaḥ |
puṣpēbhyō'nyāḥ phalāṃ gr̥hṇanti |
mūlēbhyō'nyāḥ |
tā ēvōbhayīravārun dhē || 66 ||

vanaspatibhyaḥ svāhēti vanaspatihōmāñjuhōti |
āraṇyasyānnādyasyāvārudhyai |
mēṣastvā pacatāirāvāt vityapāvyāni juhōti |
prāṇā vai dēvā apāvyāḥ |
prāṇānēvāvarun dhē |
kūpyābhyaḥ svāhā'dbhyaḥ
svāhētyapāḡ hōmāñjuhōti |
āphsu vā āpāḥ |
annaṃ vā āpāḥ |
adbhyō vā annaṃ jāyatē |
yadēvādbhyō'nnāṃ jāyatē |
tadavarun dhē || 67 ||

pūrvadīkṣā juhōti pūrva ēva dviṣantaṃ
bhrātr̥vyamatikrāmatyanāntarityai
krāmati rundhē jāyata ēkaṃ ca || 17 ||

ambhāḡsi juhōti |
ayaṃ vai lōkō'mbhāḡsi |
tasya vasavō'dhipatayaḥ |
agnirjyōtiḥ |
yadambhāḡsi juhōti |
imamēva lōkamavarundhē |
vasūnāḡ sāyujyaṃ gacchati |
agniṃ jyōtiravarundhē |
nabhāḡsi juhōti |
antarikṣaṃ vai nabhāḡsi || 68 ||

tasya rudrā adhipatayaḥ |
vāyurjyōtiḥ |
yannabhāḡsi juhōti |
antarikṣamēvavarundhē |
rudrāṅḡ sāyujyaṃ gacchati |
vāyuṃ jyōtiravarundhē |
mahāḡsi juhōti |
asau vai lōkō mahāḡsi |

tasyāḍityā adhipatayaḥ |

sūryō jyōtiḥ || 69 ||

yanmahāḡsi juhōti |

amumēva lōkamavarundhē |

ādityānāḡ sāyujyaṃ gacchati |

sūryaṃ jyōtiravarundhē |

namō rājñē namō varuṇāyēti yavyāni juhōti |

annādyasyāvarudhyai |

mayōbhūrvātō abhi vātūsrā iti gavyāni juhōti |

paśūnāmavarudhyai |

prāṇāya svāhā vyānāya svāhēti santatihōmāñjuhōti |

suvarḡasya lōkasya santātyai || 70 ||

sītāya svāhā'sītāya svāhēti pramūktīrjuhōti |

suvarḡasya lōkasya pramūktyai |

pṛthivyai svāhā'ntarikṣāya svāhētyāha |

yathā yajurēvaitat |

datvatē svāhā'dantakāya svāhēti śarīrahōmāñjuhōti |

pitṛlōkamēva tairyajamānō'varundhē |

kastvā yunakti sa tvā yunaktviti paridhīṇ yunakti |

imē vai lōkāḥ paridhayāḥ |

imānēvāsmāi lōkāṅ yunakti |
suvar̥gasyā lōkasya samāṣṭyai || 71 ||

yaḥ praṇatō ya ātmadā iti mahimānau juhōti |
suvar̥gō vai lōkō mahāḥ |
suvar̥gamēva tābhyāṃ lōkaṃ yajāmānō'varundhē |
ā brahmānbrahmanō brahmavar̥casī jāyatāmiti
samāstāni brahmavar̥casāni juhōti |
brahmavar̥casamēva tairyajāmānō'varundhē |
jajñi bījāmiti juhōtyanāntarityai |
agnayē samānamatpṛthivyai samānamaditi
sannatihōmāñjuhōti |
suvar̥gasyā lōkasya sannātyai |
bhūtāya svāhā bhaviṣyatē svāhēti bhūtābhavyau
hōmau juhōti |
ayaṃ vai lōkō bhūtam || 72 ||

asau bhaviṣyat |
anayōrēva lōkayōḥ pratitiṣṭhati |
sarvasyāptyai |
sarvasyāvāruddhyai |
yadakraṇḍaḥ prathamam jāyamāna

ityaśvastōmīyaṃ juhōti |
sarvasyāptyai |
sarvasya jityai |
sarvamēva tēnāpnōti |
sarvaṃ jayati |
yōśvamēdhēna yajātē || 73 ||

ya u cainamēvaṃ vēdā |
yajñaḡ rakṣāḡsyajighāḡsanṇ |
sa ētānprajāpātirnakṭaḡhōmānāpaśyat |
tānājuhōt |
tairvai sa yajñādrakṣāḡsyapāhanṇ |
yannakṭaḡhōmāñjuhōti |
yajñādēva tairyajāmānō rakṣāḡsyapāhanti |
uśasē svāhā vyuṣṭyai svāhētyāntatō juhōti |
suvarḡgasya lōkasya samāṣṭyai || 74 ||

vai nabhāḡsi sūryō jyōtiḥ santātyai
samāṣṭyai bhūtam yajātē navā ca || 18 ||

ēkayūpō vaikādaśinī vā |
anyēṣāṃ yajñānām yūpā bhavanti |
ēkaviḡśinyāśvamēdhasya |

suṽarḡasyā lōkasyābhij̥ityai |
baiḡvō vā khādirō vā pālāsō vā |
anyēṣām yajñakratūnām yūpā bhavanti |
rāj̥jūdāla ēkaviḡśatyaratniraśvamēdhasyā |
suṽarḡasyā lōkasyā samāṣṭyai |
nānyēṣām paśūnām tēj̥anyā avadyanti |
avadyantyaśvāsya || 75 ||

pāpmā vai tēj̥anī |
pāpmanō'pāhatyai |
plakṣaśākhāyāmanyēṣām paśūnāmavadyanti |
vētaśāśākhāyāmaśvāsya |
aphsuyōnirvā aśvaḥ |
aphsujō vētaśaḥ |
sva ēvāsya yōnāvavadyati |
yūpēṣu grāmyānpaśūnniyuñjanti |
ārōkēṣvāraṇyāndhārayanti |
paśūnām vyāvṛtyai |
ā grāmyānpaśūnlabhantē |
prāraṇyānthsr̥janti |
pāpmanō'pāhatyai || 76 ||

aśvāsyā vyāvṛt̥tyai tr̥iṇi ca ॥ 19 ॥

rāj̥jūdālamagnīṣṭham minōti |
bhr̥ṇāḥatyāyā apāḥatyai |
paut̥udravāvabhitō bhavataḥ |
puṇyāsyā gandhasyāvārudhyai |
bhr̥ṇāḥatyāmēvāsmādapaḥatyā |
puṇyēna gandhēnōbhayataḥ pariḡr̥hṇāti |
ṣaḍbaiḷvā bhāvanti |
brahmavar̥casasyāvāruddhyai |
ṣaṭkhādirāḥ |
tējasō'vārudhyai ॥ 77 ॥

ṣaṭpālāsāḥ |
sōmap̥ithasyāvārudhyai |
ēkaviḡśatiḥ sampādyantē |
ēkaviḡśatirvai dēvalōkāḥ |
dvādaśā māśāḥ pañcartavaḥ |
traya imē lōkāḥ |
asāvāditya ēkaviḡśaḥ |
ēṣa sūvargō lōkaḥ |

suṡvargasyā' lōkasya samāṣṭyai |

śataṡ paśavō bhavanti || 78 ||

śatāyuh puruṣaḥ śatēndriyaḥ |

āyūṣyēvēndriyē pratitiṣṭhati |

sarvaṡ vā āśvamēdhyāpnōti |

aparimitā bhavanti |

aparimitasyāvāruddhyai |

brahmaṡvādinō vadanti |

kasmāṡṡatyāt |

dakṣiṡatō'nyēṣāṡ paśūnāmāvadyanti |

uttaratō'śvasyēti |

vāruṡnō vā āśvaḥ || 79 ||

ēṣā vai varuṡnasya dik |

svāyāmēvāsyā' diśyavadyati |

yaditarēṣāṡ paśūnāmāvadyati |

śataṡdēvaṡtyaṡ tēnāvāruṡdhē |

citē'gnāvadhivaitasē kaṡṡē'śvaṡ cinōti |

aphsuyōṡnirvā āśvaḥ |

aphsujō vēṡasaḥ |

sva ēṡvainaṡ yōnaṡ pratiṣṭhāpayati |

puṛastātpraṭyañcam̐ tūparaṃ cinōti |
paścātprācinam̐ gōmṛgam || 80 ||

prāṇāpānāvēvāsm̐nthsamyañcau' dadhāti |
aśvam̐ tūparaṃ gōmṛgamiti' sarvaḥuta' ētāñjuhōti |
ēṣām̐ lōkānām̐abhijityai |
ātmanā'bhijuhōti |
sātmānamēvainaḡ satānum̐ karōti |
sātmā'muṣminlōkē bhāvati |
ya ēvam̐ vēdā' |
athō vasōrēva dhārām̐ tēnāvārundhē |
iluvardāya svāhā balivardāya svāhētyāha |
saṃvathsarō vā iluvardāḥ |
parivathsarō balivardāḥ |
saṃvathsarādēva parivathsarādāyuravārundhē |
āyūrēvāsm̐ndadhāti |
tasmādaśvamēdhayājī jarasā' visrasā'mum̐ lōkamēti || 81 ||

tējasō'vārudhyai bhavāntyaśvō' gōmṛgamiluvardāścātvāri' ca || 20 ||

ēkaviḡśō'gnirbhāvati |
ēkaviḡśaḥ stōmaḥ |
ēkaviḡśatiryūpāḥ |

yathā vā aśvā vaṛṣabhā vā vṛṣāṇaḥ saggsphurēraṇṇī |
ēvamētathstōmāḥ saggsphurantē |
yadēkaviḡśāḥ |
tē yathsāmṛcchēraṇṇī |
hanyētāsya yajñāḥ |
dvādaśa ēvāgniḥ syādityāhuḥ |
dvādaśaḥ stōmaḥ || 82 ||

ēkādaśa yūpāḥ |
yaddvādaśō'gnirbhavāti |
dvādaśa māsāḥ saṃvathsaraḥ |
saṃvathsarēṇaivāsmā annamavarundhē |
yaddaśa yūpā bhavānti |
daśākṣarā virāṭ |
annam virāṭ |
virājaiṅvānnādyamavarundhē |
ya ēkādaśaḥ |
stanā ēvāsyai saḥ || 83 ||

duha ēvaināṃ tēnā |
tadāhuḥ |
yaddvādaśō'gniḥ syāddvādaśaḥ stōma ēkādaśa yūpāḥ |

yathā sthūriṇā yāyāt |
tādṛktat |
ēkaviḡśa ēvāgniḥ syādityāhuḥ |
ēkaviḡśaḥ stōmaḥ |
ēkaviḡśatiryūpāḥ |
yathā praṣṭibhiryāti |
tādṛgēva tat || 84 ||

yō vā āśvamēdhē t̥israḥ kaḡkubhō vēda |
kaḡkuddha rājñāḡ bhavati |
ēkaviḡśō'gnirbhāvati |
ēkaviḡśaḥ stōmaḥ |
ēkaviḡśatiryūpāḥ |
ētā vā āśvamēdhē t̥israḥ kaḡkubhaḥ |
ya ēvaḡ vēda |
kaḡkuddha rājñāḡ bhavati |
yō vā āśvamēdhē tr̥iṇi ś̥ir̥ṣāṇi vēda |
ś̥irō ha rājñāḡ bhavati |
ēkaviḡśō'gnirbhāvati |
ēkaviḡśaḥ stōmaḥ |
ēkaviḡśatiryūpāḥ |

ētāni vā aśvamēdhē trīṇi śīrṣāṇi |
ya ēvaṃ vēda |
śirō ha rājñāṃ bhavati || 85 ||

dvādaśaḥ stōmaḥ sa ēva tacchirō ha rājñāṃ bhavati ṣaṭca || 21 ||

dēvā vā aśvamēdhē pavamānē |
suvargaṃ lōkaṃ na prajānanṇ |
tamaśvaḥ prajānāt |
yadaśvamēdhē'śvēṇa mēdhyēnōdañcō
bahiṣpavamānaḥ sarpanti |
suvargasya lōkasya prajñātyai |
na vai mānuṣyaḥ suvargaṃ lōkamañjāsā vēda |
aśvō vai suvargaṃ lōkamañjāsā vēda |
yadudgātōdgāyēt |
yathā'kṣētrajñō'nyēna pathā pratipādayēt |
tādṛktat || 86 ||

udgātārāmaparuddhya |
aśvamudgīthāya vṛṇītē |
yathā kṣētrajñō'ñjāsā nayati |
ēvamēvainaṃamaśvaḥ suvargaṃ lōkamañjāsā nayati |
pucchāmanvārabhantē |

suṽarḡasyā' lōkasya samāṣṭyai |

hiṁ kārōti |

sāmaivākāḥ |

hiṁ kārōti |

udḡītha ēvāsyā saḥ || 87 ||

vaḍabā uparundhanti |

mithunatvāya prajātyai |

athō yathōpagātārā upagāyanti |

tādr̥gēva tat |

udāgāsīdaśvō mēdhya ityāha |

prājāpatyō vā aśvaḥ |

prajāpatirudḡīthaḥ |

udḡīthamēvāvārundhē |

athō ṛksāmāyōrēva pratitiṣṭhati |

hirāṇyēnōpākārōti |

jyōtirvai hirāṇyam |

jyōtirēva mukhatō dādhati |

yajāmānē ca prajāsu ca |

athō hirāṇyajyōtirēva yajāmānaḥ

suṽarḡamaḥ lōkamēti || 88 ||

tathsa upākārōti caṭvāri ca || 22 ||

puruṣō vai yajñah |
yajñah prajāpatiḥ |
yadaśvē paśūnniyuñjanti |
yajñādēva tadyajñam prayuñktē |
aśvaṃ tūparaṃ gōmṛgam |
tānāgniṣṭha ālabhatē |
sēnāmukhamēva tathsaggśyāti |
tasmādrājamukham bhīṣmam bhāvukam |
āgnēyam kṛṣṇagrīvam purastāllalātē |
pūrvāgnimēva taṃ kūrutē || 89 ||

tasmātpūrvāgniṃ purastāthsthāpayanti |
pauṣṇamaṇvañcām |
annaṃ vai pūṣā |
tasmātpūrvāgnāvāhāryāmāharanti |
aindrāpauṣṇamupariṣṭāt |
aindrō vai rājanyō'nnam pūṣā |
annādyēnaivaināmubhayataḥ parigrhṇāti |
tasmādrājanyō'nnādō bhāvukaḥ |

āgnēyau kṛṣṇagr̥ivau bāhuvōḥ |
bāhuvōrēva vīryam̐ dhattē || 90 ||

tasmādr̥ājanyō bāhubalī bhāvūkaḥ |
tvāṣṭrau lōmaśasakthau sakthyōḥ |
sakthyōrēva vīryam̐ dhattē |
tasmādr̥ājanya' ūrubalī bhāvūkaḥ |
śitipṛṣṭhau bārhaspatyau pṛṣṭhē |
brahmavar̥casamēvōpariṣṭāddhattē |
athō kavacē ēvaitē abhitaḥ paryūhatē |
tasmādr̥ājanyaḥ sannāddhō vīryam̐ karōti |
dhātrē pṛṣōdaramadhastāt |
pratīṣṭhāmēvaitām kūrutē |
athō iyam̐ vai dhātā |
asyāmēva pratīṣṭhati |
sauryam̐ balakṣam̐ pucchē |
uṭhsēdhamēva tam̐ kūrutē |
tasmāduthsēdham̐ bhayē prajā abhisaggśrayanti || 91 ||

kūrutē dhattē kūrutē pañca' ca || 23 ||

sāngraḥanyā catuṣṭayyō yō vai yaḥ pituścatvārō yathā
nīktaḥ prajāpatayē tvā yathā prōkṣitaḥ vibhūrāha

prajāpātirakāmayatā'śvamēdhēnā prajāpātirna kiñcā na
sāvītramābrahmānprajāpātirdēvēbhyaḥ prajāpātī rakṣāḡsi
prajāpātīmīphsati vibhūrāśvanāmānyambhāḡsyēkayūpō
rājjudālamēkaviḡsō dēvāḥ puruṣaṣṭrayōviḡsatih ॥ 23 ॥

sāngraḥaṇyā tasmādaśvamēdhayājī yatparimitā
yadyajñamukhē yō dīkṣām dēvānēva trayā imē sītāyā
prāṇā'pānāvēvāsmīntasmādrājanya' ēkānavatih ॥ 91 ॥

sāngraḥaṇyā sagḡśrayanti ॥

॥ iti kṛṣṇayajurvēdiya taittirīya brāhmaṇē
tr̥t̥iyāṣṭakē aṣṭamaḥ praśnaḥ samāptaḥ ॥